

Список літератури

1. Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів [Електронний ресурс]: [затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 1998 р. № 1706]. – Режим доступу: <<http://zakon.rada.gov.ua>>.
2. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні [Електронний ресурс]: [схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 жовт. 2007 р. № 911-р]. – Режим доступу: <<http://zakon.rada.gov.ua>>.
3. Голубка Я. Податкові наслідки впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в Україні / Я. Голубка // Економічний аналіз. – 2008. – Вип. 3 (19). – С. 268-270.
4. Чалий І. Світові стандарти почекають [Електронний ресурс] / І. Чалий. – Режим доступу: <<http://pro-u4ot.info>>.
5. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монографія / С.Ф. Голов. – К.: Центр учбової літ-ри, 2007. – 522 с.
6. Куцик П. Розвиток методології інтегрованого обліку в умовах застосування корпоративних інформаційних систем / П. Куцик // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 3 (53). – С. 140-142.
7. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: Закон України: [від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV (із змінами і доповненнями)]. – Режим доступу: <<http://zakon.rada.gov.ua>>.
8. Голов С.Ф. Гармонізація фінансової звітності відповідно до плану дій «Україна - ЄС» / С.Ф. Голова // Бухгалтерський облік та аудит. – 2005. – № 4. – С. 7-16.
9. Режим доступу: <<http://www.ukrstat.gov.ua>>.
10. Горицкая Н. Применение МСФО в Украине [Электронный ресурс] / Н. Горицкая. – Режим доступа: <http://www.gaap.ru/biblio/gaap-ias/compare_rus2/133.asp>.

УДК 658.14/.17(047.2/.3):334.722

Головащенко О.М. (ДонНУЕТ, Донецьк)

ОБЛІК ПІДПРИЄМСТВАМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ ЗГІДНО З ВИМОГАМИ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ

В останній час відбулися зміни у формуванні фінансової звітності підприємствами малого бізнесу, зумовлені вимогами Податкового кодексу та інтеграцією до Європейського Союзу. З огляду на це у статті розглядаються актуальні питання обліку та звітності малими підприємствами з урахуванням змін, які набули чинності у 2011 році.

Ключові слова: *спрощений облік, фінансовий звіт.*

У сучасній економічній системі інституціональний розвиток залежить насамперед від напрямків впровадження інноваційних реформ. Введення нового порядку застосування спрощеної системи оподаткування й обліку має значну

кількість нововведень, які спрямовані на спрощення адміністрування податків, зменшення податкових навантажень на малий та середній бізнес, гармонізацію фінансової звітності на основі МСФЗ.

У чинному законодавстві такі поняття, як «мале підприємство», «суб'єкт малого підприємництва», «платник єдиного податку», тісно переплелися. Саме тому існує необхідність докладного їхнього розгляду. Можна погодитися з А.В. Хмелюк, що диференціація вимог щодо обліку і звітності малими підприємствами передбачає рішення низки практичних питань, зокрема визначення критеріїв віднесення до малих підприємств, діапазонів значень у межах обраних критеріїв, підходів і сфер спрощення. Слід також зауважити, що уточнення потребує порядок застосування спрощеного плану рахунку з урахуванням змін, внесених МФУ 31.05.2011 г.

Проблемами застосування спрощеної системи обліку та оподаткування, яка діяла до 2012 р., були такі, як подвійне оподаткування (в питаннях оподаткування єдиним податком сум ПДВ), неврегульованість фінансової відповідальності платників за порушення вимог податкового законодавства тощо.

Питання бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємствами малого бізнесу є предметом досліджень вітчизняних та зарубіжних учених-економістів: В.І. Болонської, Н.Г. Горицької, С.В. Кривди, М.Г. Михайлова, Л. Сук, А.В. Хмелюк та ін. Проте окремі методичні, організаційні, практичні, нормативно-правові й інші аспекти обліку підприємствами малого бізнесу в сучасних умовах розвитку національної економіки потребують подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження напрямків вдосконалення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємствами малого бізнесу в сучасних умовах.

Сучасні економічні дослідження стану спрощеного бухгалтерського обліку в Україні свідчать про формування відповідної економічної інформації під впливом податкового законодавства з використанням його окремих елементів.

Слід зазначити, що характерними рисами чинної спрощеної системи обліку та оподаткування є чітка диференціація платників єдиного податку, оподаткування доходу, а не виручки, уніфікація порядку подання звітності.

Згідно Господарського кодексу України малими підприємствами (незалежно від форми власності) є підприємства, в яких за звітний (фінансовий) рік:

- середньооблікова кількість працівників не перевищує 50;
- обсяг доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) не перевищує 70 млн грн.

Таким чином, критеріями для віднесення підприємства до малих є чисельність працюючих та обсяг доходу від реалізації продукції.

Починаючи з 1 січня 2012 р., всі основні норми щодо законодавчого врегулювання як спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, так і справляння єдиного податку сконцентровані в Податковому кодексі України.

Слід зазначити, що до цієї дати правові засади спрощеної системи оподаткування містилися в двох основних законодавчих актах: Указі Президента України «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» та Законі України «Про державну підтримку малого

підприємництва». Основна причина негараздів полягала в тому, що одним документом було встановлено, що спрощена система оподаткування, обліку та звітності застосовувалася до тих суб'єктів малого підприємництва, які відповідали встановленим критеріям платників єдиного податку. А визначення терміна «суб'єкт малого підприємництва» та критерії віднесення суб'єктів підприємницької діяльності до цієї групи містилися в іншому документі. Це зумовлювало існування дворівненності умов застосування спрощеної системи: для переходу на єдиний податок особа мала відповідати як вимогам до суб'єктів малого підприємництва, так і критеріям платників єдиного податку. З введенням в дію Податкового кодексу цей недолік усунено.

Зазначимо, що стосовно поняття «суб'єкт малого підприємництва», то у стандарті 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [2] вказано, що суб'єктами малого підприємництва є юридичні особи, які відповідають критеріям, визначеним пунктом 154.6 статті 154 Податкового кодексу [1], а саме:

- підприємства, в яких розмір доходів кожного звітного податкового періоду відображається наростаючим підсумком з початку року і не перевищує п'яти мільйонів гривень;
- гранична кількість найманих працівників – не більше 50 осіб (середньооблікова кількість).

Порівняльний аналіз свідчить про наявність позитивних зрушень та певну лібералізацію вимог до платників єдиного податку (порівняно зі спрощеною системою, що діяла до 1 січня 2012 р.). Це стосується перш за все вимоги до масштабів діяльності та визначення доходу, що оподатковується: граничний масштаб діяльності з 1 січня 2012 р. вимірюється не виручкою від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), а обсягом отримуваного доходу. Оскільки відповідно до ст. 292 Кодексу в обсяг доходу (на відміну від виручки) не вносяться суми податку на додану вартість, перехід до нового показника в цьому обмеженні забезпечує відповідне збільшення дозволених масштабів діяльності.

Важливого значення в сучасних умовах набуває питання, хто ж із суб'єктів малого підприємництва може застосовувати облік з використанням спрощеного плану рахунків.

Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [3] встановлено, що бухгалтерський облік ведуть і складають фінансову звітність тільки юридичні особи, створені згідно із законодавством України, незалежно від їхніх організаційно-правових форм і форм власності, а таким чином дія закону не поширюється на фізичних осіб, у тому числі фізичних осіб – підприємців. Саме тому, що законодавством не передбачено ведення фізичними особами – підприємцями – платниками єдиного податку бухгалтерського обліку, і пояснюється необхідність ведення певними платниками єдиного податку – фізичними особами книги обліку доходів, а певними – книги обліку доходів та витрат.

Таким чином, під дію цього Закону підпадають суб'єкти малого підприємництва, які мають право ведення спрощеного обліку та віднесені Податковим кодексом до четвертої групи. Але ж слід зауважити, що згідно П(С)БО 25, суб'єкти малого підприємництва, які мають право на застосування спрощеного

обліку доходів і витрат та які не зареєстровані платниками податку на додану вартість, можуть систематизувати інформацію, яка міститься у прийнятих до обліку первинних документах, в регістрах бухгалтерського обліку без застосування подвійного запису. Тобто застосовувати спрощений план рахунків і складати фінансовий звіт за формою 1 та 2 будуть суб'єкти малого підприємництва, які мають право на застосування спрощеного обліку доходів і витрат та які зареєстровані платниками податку на додану вартість (сплачують єдиний податок у розмірі 3%). І саме ці суб'єкти для ведення обліку мають використовувати методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами № 422. А підприємства платники єдиного податку за ставкою 5% для ведення обліку повинні застосовувати Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами № 720.

Ці Методичні рекомендації визначають систему регістрів, порядок і спосіб реєстрації й узагальнення інформації в них без застосування подвійного запису для складання Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва за формою № 1-мс і № 2-мс.

П(С)БО 25 встановлено, що суб'єкти малого підприємництва, які мають право на застосування спрощеного бухгалтерського обліку доходів і витрат:

- можуть обліковувати необоротні активи тільки за первісною вартістю, без урахування зменшення корисності та переоцінки до справедливої вартості;
- не створюють забезпечення наступних витрат і платежів (на виплату наступних відпусток працівникам, виконання гарантійних зобов'язань тощо), а визнають відповідні витрати у періоді їхнього фактичного понесення;
- визнають витрати і доходи з урахуванням вимог Податкового кодексу України і відносять суми, які не визнаються Податковим кодексом України витратами або доходами, безпосередньо на фінансовий результат після оподаткування;
- поточну дебіторську заборгованість включають до підсумку балансу за її фактичною сумою.

Необхідно зауважити, ще на одне нововведення. Раніше Мінфін не був такий категоричний і дозволяв застосовувати спрощену систему оподаткування, обліку та звітності поряд з діючою загальною системою оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності, передбаченою законодавством, на вибір суб'єкта малого підприємництва. Згідно нових вимог права вибору форм звітності таким суб'єктам не надається.

Слід зазначити, що за останній час спрощений План рахунків також зазнав змін. Введено нові рахунки:

- 90 «Собівартість реалізації», на якому передбачено ведення обліку і узагальнення інформації про виробничу собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартості реалізованих товарів. Раніше така собівартість безпосередньо списувалася на рахунок 79;
- 96 «Інші витрати», на якому слід відображати інформацію про інші витрати операційної діяльності й інші витрати звичайної діяльності, а також вести облік належної до сплати за звітний період відповідно до законодавства суми податків і зборів (обов'язкових платежів) і суми витрат від надзвичайних подій.

У Плані рахунків, що діяв раніше, рахунків 9-го класу не було, а підприємства малого бізнесу повинні були застосовувати рахунки 8-го класу.

Змінилася назва рахунків і внаслідок цього змінилося їхнє призначення:

– 70 «Доходи від реалізації», на якому обліковується і узагальнюється інформація про загальний дохід (виручку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Таким чином, для відображення доходу від реалізації продукції, товарів тепер передбачено окремий рахунок. Раніше на цьому рахунку підприємства показували доходи від усіх видів діяльності;

– 74 «Інші доходи», на якому слід відображати інформацію про суми інших доходів від операційної і звичайної діяльності підприємства, окрім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), а також облік суми доходу від надзвичайних подій.

Отже, внесені зміни у П(С)БО 25 були нагальною потребою державотворення України, входження її в цивілізований світ.

Подальше дослідження питань удосконалення бухгалтерського обліку та формування фінансового звіту суб'єктами малого бізнесу має відбуватися в напрямку розвитку діагностики на основі моніторингу дотримання динамічних моделей стратегічного регулювання фінансової стійкості підприємств.

Список літератури

1. Податковий кодекс України: [від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами і доповненнями)] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>>.
2. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України: [від 25.02.2000 р. № 39 у редакції від 24.01.2011 р. № 25]. – Режим доступу: <<http://www.ligazakon.ua>>.
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: Закон України: [від 16.07.99 р. № 996-XVI (із змінами і доповненнями)]. – Режим доступу: <<http://zakon1.rada.gov.ua>>.
4. Сук Л. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу / Л. Сук, П. Сук // Бухгалтерський облік в с/г. – 2010. – № 3. – С. 36-40.

УДК 64.031.6:640.432

Грінько А.П., канд. екон. наук, проф.,

Кваша О.О. (ХДУХТ, Харків)

МОДЕЛЬ ПОБУДОВИ ПІДСИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

У статті розглянуто підсистеми управлінського обліку на підприємствах ресторанного господарства, запропоновано їх етапи організації та побудовано модель управлінського обліку.

Ключові слова: *ресторанне господарство, підприємство, управлінський облік, центри відповідальності.*